

ΣΧΕΔΙΑ ...

... από το παρελθόν για το μέλλον

Πρώτη έκδοση: 19 Δεκεμβρίου 2011

ΣΧΕΔΙΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΣΤΟΧΩΡΟ

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

www.stougiannidis.gr

© ΑΡΗΣ ΣΤΟΥΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
aris@stougiannidis.gr

Εισαγωγή

Σαν πολιτισμένος λαός, από αρχαιοτάτων χρόνων κανούμε **σχεδιάζουμε**. Τα περισσότερα από αυτά τα **σχέδια** ... **παραμένουν «στά σχέδια»**: δεν πραγματοποιούνται! Όταν πιά βρισκομαστε **σχεδόν** στο χείλος του γκρεμού ζητάμε μια **σχεδία** για να μη βουλιάξουμε.

Μια σειρά επίκαιρων και σχετικών λέξεων προσπαθώ να αναλύσω εν συντομία.¹

Σημασία

Σχεδόν

Επιρρημα

1. *Επι τοπου, πλησίον, εγγύς κοντα*
2. *Προς ρο μέρος καποιου*
3. *Όταν λεγεται για να δειξει βαθμό: ορι και το σημερινο σχεδον, περιπου, πάνω-κάτω, ως έγγιστα.*

Σχέδην

Αρχ. Επιρρημα συνώνυμο του σχεδόν κυρίως για το περπάτημα *βαδην, ήσυχα, αργά*.

Η κατάληξη -δην είναι τυπική στα αρχαία επιρρηματα που πολλα απο αυτά ή χρησιμοποιουνται σαν επιρρήματα ή εχουν ουσιαστικοποιηθεί:

- *άρδην, αναθέωρησε αρδην τις αποψεις του συν. Εκ βαθρων*
- *αριστίνδην, Η αριστίνδην Ιερά Σύνοδος της χούντας. Απο « δικά μας παιδια»*
- *βάδην, Στρ. Πρόσταγμα: βαδίσετε*
- *διαρρήδην, Αρνήθηκε διαρρήση ολες τις κατηγοριες. Ολοκληρωτικά και εντονα.*
- *εκ του συστάδην συστάδην, Στρ. Τα οχημαχα σπλα χρησιμοποιούνται στις μάχες του συστάδην.*
- *Πλεγδην, Στρ. Οι στατιωτικη απγορευεται να συνοδευου κυριας κρατουντες αυτά πλέγδην (αγκαζέ).*
- *συλλήβδην, Χαρκτήρισε συλλήβδην του συμμετέχοντες στη διαδήλωση ως τρομοκτράτες:ολους ανεξαιρέτως*
- *στάγδην, Επιδρομε επι της ασετυλινης στάγδη δι ύδατος. (χημ). Σταγονα-σταγόνα.*
-
- *τροχάδην, Στρ. Πρόσταγμα αντιθετον του βάδην.*
- *φύρδην μίγδην, Πέταξε τα ρουχα του φυρδην -μιγδη σε μια βαλίτσα και έφυγε.*
- *χύδην, Ο χύδην [αγόμενος ή φερόμενος] όχλος. Η μετοχη παρελείπεται ως εκόλως εννουμενη.*

¹ Θελω να ζητήσω συγγνώμη απο τους αναγώστες μου για τήν κακή μου συνηθεια να μη βάζω πάντα τόνους. Δεν νομιζω οτι πρεπει να χάνω χρονο για να τους βάζω εκ των υστέρων. Τα κειμενα διαβάζονται και χωρις αυτους. Οι αρχαιοι ειχαν μεγαλογραμματη γραφή χωρις τονους και χωρις διαστηματα. Δεν ηταν ομως αγραμματοι δηλ. μπορουσαν να διαβάζουν. Συγχωρήστε με αλλά «πολλά πραγματα να καμω έξω είχαν» απο το να τονίζω τον ήχον των ήδη γνωστών σε ολους λέξεων.

Σχέδιος

Επιθετο τριγενές και τρικατάληκτο της αρχαίας Ελληνικής

Σημαινει:

Όταν επιτίθεται² τοπου:ο πλησιον, ο κοντινός, ο εγγύς

Όταν επιτιθεται χρόνου: εκ του προχείρου, προχειρος

Ετυμολογία

Σχεδον: απο την ρίζα σchein απαορ. Αορ. β του αρχ. ρ. έχω

Σχέδιος (ο)

απο το σχεδόν, ο προχειρος ο κοντινος, ο γειτονικος.

Σχεδία (η)

το θηλυκό του σχεδίου. Υπονοείται το ναύς ή γέφυρα. Σήμερα σχεδία λεγεται πλεουμενο, συνηθως κατασκευασμένο απο σανίδες προχειρα δεμενες μεταξύ τους. Βάρκες συνδεδεμενες προχειρα μεταξύ τους απαρτιζουν μια σχεδία γεφυρα.

Σχέδιον (το)

Το ουδετερο του σχεδίου . Συνήθως υπονοείται το έγγραφον. Δηλ Σχέδιον έγγραφον.

Το Επιχειρηματικό Σχέδιο.

Το σχέδιο του διαμερισματος.

Το σχέδιο δράσης.

Προοπτικό σχέδιο.

Σημ: Και η σχεδια και το σχέδιο εχουν ουσιαστικοποιηθει σε βαθμο που να μην διανοούμεθα πως ειναι επιθετα.

Σχεδιάζω

Κανω σχέδια: προγραμματίζω σειρά ενεργειων, αλλά και ζωγραφίζω Σχεδιάσμα σχέδιο καλλιτενικό (ζωγραφικης αλλα και μουσικης, ποιήματος και τα συναφή)

² Ας μη μας ξενίζει η λέξη το επιθετο λεγεται έτσι γιατι **επιτίθεται** μπαίνει εμπρός από το ουσιαστικό.

Εγκυλοπαιδικά

Σχέδη

Ἡ ἰδέα τοῦ παρασκευάσματος αὐτοῦ εἶναι ἡ σχέδη 'λεγόταν δέ σχέδη στήν ἀρχαία ἑλληνική κατ' ἀρχήν αὐτό που λέμε τώρα κόντρα πλακέ. Τό οὐσιαστικό αὐτό, παράγωγο τοῦ ρήματος εχω -μέ τή σημασία τοῦ συγκρατώ-, ἔχει ἄλλο παράγωγο τό ἐπίθετο σχεδία οὐσιαστικοποιημένο ἡδη ἀπό τόν 'Ὅμηρο' λεγόταν δέ σχεδία -ἡ στόν 'Ὅμηρο πολύδεσμος σχεδίη- τό ἀπλό πλωτό μέσο ἡ καί τό τεκτονικό πατάρι, που ἀποτελοῦνταν ἀπό δύο στρώματα λεπτῶν κορμῶν δέντρων ἡ καθρονίων, τα ὁποῖα τοποθετοῦνταν τό ενα μέ τα ξύλα τοῦ κάθετα πρός τα τοῦ ἄλλοῦ καί συνδεδεμένα εἶτε μέ ἔντορμία εἶτε μέ καρφιά ἡ ξυλόσφηνες ἡ σχοινιά. Τό ὄνομα σχεδία καί πριν ἀπ' αὐτό τό μητρικό τοῦ σχέδη δηλώνουν τήν ἐπίσχεσι τῶν μέν ἀπό τα δέ ξύλων, τό ὅτι δηλαδή συγκρατιοῦνται μεταξύ τους καί αυξάνουν τή συνοχή καί ἀντοχή τῆς κατασκευῆς καί μόνο μέ τόν τρόπο που συναρμολογοῦνται. Αὐτή ἀκριβῶς εἶναι καί ἡ ἰδέα τοῦ σημερινοῦ ξυλώδους κόντρα πλακέ καί τοῦ πλακάζ, σπου δύο ἡ τρεῖς λεπτοῖ ἡ καί εὐθραστοί καπλαμάδες, τοποθετούμενοι μέ τα «νερά» τους κόντρα, συναποτελοῦν ενα πολυ ἀνθεκτικό καί εὐχρηστο πέταλο. μέ τόν ἴδιο τρόπο ὡς ἡ γραφική βύβλος ἡ πάπυρος ὑπερξε καί ὠνομάστηκε κόντρα πλακέ, δηλαδή στήν ἀρχαία ἑλληνική σχέδη, μέ τή διαφορά στί ἦταν ποώδης. Καί στήν ἀρχαϊκή Ἰταλία εἶχαν φτάσει στήν ἐπινόηση αὐτῆς τῆς ποώδους γραφικῆς σχέδης, μέ τή διαφορά στί ἐκεῖ τήν ἔκαναν ἀπό φύλλα φοίνικα ἡ μαλάχης, καί ὄχι ἀπό κορμό βύβλου, καί τήν ἔλεγον malva.(ἀπό το ἀρχ. Ἑλλ. Μαλακός ὡς καί ἡ νήσος Malagva=Malagua)

Ομορριζα

Απο τῆ ρίζα σχε-(σχειν)

Σχέσις ἡ κατάσταση

Σχετλιος :πρβλ. σχετλιστικά ἐπιφωνήματα (οἰμοί, βαβαί, παπαί, ιαταταί, αλλοιμονον, φευ, ιω, αλλοί, αμαν, πωπω, βαϊ-βαϊ:Τουρκ. ἀπο το ἀρχ. Βαβαί),

Σχημα: Παράγωγα, συνθετα: προσχημα , σχηματικός, Σχηματάρι.

Σχήμα: ὁ Στρατιωτικός χαιρετισμός

Μοναχικόν **Σχήμα**: Η στολή του μοναχού, του καλόγερου. Ένα κοντομάνικο κολόβιο (πουλοβερο), ζωνη, ανάλαβος, κουκουλι, όλα με συμβολική σημασία. Λεμε τις φράσεις ενεδύθη το μοναστικό σχήμα ή εκάρη μοναχός³ (κουρευτηκε).

Εικόνα 1 -Αν τηρησει ολους τους κανόνες καταντά περιπου έτσι!

Όταν ένας μοναχός αποπεμφθεί από το μοναστήρι του και τις τάξεις των μοναχών λεμε ότι απεβαλε το σχήμα ή **απεσχηματίσθη**. Από εκεί και μετά ο καλόγερος και ιδίως η καλογριά είναι ελεύθερη και μπορούμε να την ξεμοναχιάσουμε. [Περισσότερα στο «Χριστός και Παναγία» ...](#)
Ο Κουκουλής [713.125](#) ομιλεί περί σχήματος πόρνης δηλ στολή πορνης.

Παράγωγα

Σχεδιαστής
Σχεδιαστήριο

³ Η μοναχική κουρά (μοναχική απόκαρσις) είναι η τελετή εκείνη και πράξη, με την οποία ο υποψήφιος του μοναχικού σχήματος κατατάσσεται τυπικώς και επισήμως στον αριθμό της αδελφότητας των μοναχών, γενόμενος νόμιμο και κανονικό μέλος αυτής. Η τελετή αυτή και πράξη τελείται πανηγυρικώς, όπως υπάρχει στο Ευχολόγιο, σύμφωνα με το οποίο κείρεται σταυροειδώς η κόμη της κεφαλής του εισερχομένου στο μοναχικό σχήμα. Το δικαίωμα της κουράς έχει ο προϊστάμενος της μονής, ο ηγούμενος αυτής ή αρχιμανδρίτης. Κατά την πράξη πρέπει να παρίσταται και ο μοναχός (γέρον) κοντά στον οποίο ο κειρόμενος μοναχός διήνυσε το χρόνο της δοκιμασίας του. Την κουρά εκτελεί ο επίσκοπος.

Ελευθερο Σχέδιο
Γραμμικο Σχέδιο
Σχεδιαστικός

Σύνθετα

Αυτοσχεδιαζω. Πρβλ Θατρικο έργο του Λουίτζι Πιραντέλο «Απόψε Αυτοσχεδιάζουμε»

Ο Πιραντέλο φαίνεται να συνειδητοποιεί ότι *η Σκηνή είναι η Ζωή και το Κείμενο ο Θάνατος*. Το Απόψε Αυτοσχεδιάζουμε μπορεί να παρουσιάζει μια διαμάχη μεταξύ των ηθοποιών και του σκηνοθέτη, μεταξύ ενός τρόπου παιχνιδιού που ζητά από τον ερμηνευτή να «χαμηλώσει στον χαρακτήρα» και ενός υποκριτικού τρόπου πολύ πιο κοντά στον 20ό αιώνα, αυτόν του «παρουσιαστή» (performer). Ο Πιραντέλο αντιλαμβάνεται την ήττα που επέφερε στον ρόλο του θεατρικού συγγραφέα η άνοδος του σκηνοθέτη και κάνει με τον δικό του τρόπο ένα είδος “adieu au théâtre”: γράφοντας ένα κείμενο που μιλά για τον θάνατο του κειμένου.

Αυτοσχέδιος: Αυτοσχέδιος εκρηκτικός μηχανισμός

Προσχέδιον: Το πρόχειρον του προχείρου. Λέξη της νεωτερας Ελληνικής, όταν πλέον είχε πληρως ουσιαστικοποιηθεί το σχέδιον.

Συνώνυμα

Πλάνο

[Βλ. Σχέδια άλλων](#)

Σχέδιο

Σκαρίφημα: από το σκάπτω = δημιουργώ έκγλυφη γραφή. Απο το σκαριφημα > μσν. ρ. σκαριφίζω και νεωτ. σκαριφίζομαι > σκαρφίζομαι.

Σκιαγράφημα = σχεδιαζω τον περιγυρο ενος πραγματος τη σιλουέτα, αδρομερές ζωγράφημα. Λεγεται μεταφορικά «σκιαγράφησε τις βασικες αρχες του μνημονιου»

Σκαρώνω: απο το μσν. εσχαρώνω δηλ. δημιουργω πλεούμενο επι εσχάρας (ναυπηγηκης) κατα ακολουθία σχεδιάζω. Η λέξη εχει αρκετη ηχητικη ομοιότητα προς το σκαριφώ. Απο το σκαρώνω > το σκαρι: το κυτος του πλοιου.

Σχέδια άλλων

Plan

Αγγλικά απο το Γαλλικό plan < Λατινική ριζα βλ. Πιανο περασε στα γαλλικά και στα αγγλικά
scheme, design, way of doing things

Συνώνυμα:

Στόχος, γωνία, προθεση, ρύθμιση, μεγάλη εικόνα, επινόηση, την πορεία της δράσης, την αντιμετώπιση, συσκευή, διάθεση, εξυπηρετική, το σχέδιο παιχνιδιού, τέχνασμα, κάτοψη, ιδέα, πρόθεση, την πρόθεση, τη διάταξη, μηχανορραφία, σημασία, μέσα, μέθοδος, ευταξία, περίγραμμα, πρότυπο, εικόνα, πλατφόρμα, οικόπεδο, πολιτική, διαδικασία, πρόγραμμα, πρόγραμμα, προβολή, πρόταση, πρόταση, ο σκοπός, το σενάριο, στρατήγημα, στρατηγική, πρόταση, σύστημα, τακτική, η θεραπεία, τέχνασμα, επιχείρηση
Γκρο πλαν (gross plan) Γαλλικός ο ορος για τη μεγάλη φωτογραφία.

Πλάνο: Σχέδιο

Πλάνο κινηματογραφικός ορος συνεχης ληψη σε ενα χώρο. Αναλογα με τη αποσταση της καμερας εχουμε κοντινα πλανα και μακρυνά πλανα.

Piano

Ιταλικο σχέδιο. < Λατ. Planus.< A. Let plancus . Με πολλες σημασιες Progetto programma απο το αρχ. ελλ. Ουσιαστικο πλάξ (γεν. πλακός) κν. πλακα.

Το piano ως επιρρημα σημαινει σιγά, αργα, χαμηλοφωνα, μετ'επιφυλάξεως. Chi va **piano**, va sano: Οποιος βαδίζει **προσεκτικά**, φθάνει σώος.

Σχετικά

Ειδη και Οργανα σχεδιου

Ταυ
Πινακιδα
Κανόνας
Διαβητης

⁴ Είναι γνωστη η αντιπαθεια των Ιταλων στις λεξεις με διαδοχικα συμφωνα που χαλάνε την μουσικότητα. Ετσι το πλανο γινε πιανο. Το μουσικο οργανο, το πιανο, λεγεται πιανοφόρτε ή κλειδοκύμβαλον. Παραλαγή του ειναι το clavecin.

Γραμμοσύρτης
 Μολυβι
 Rapidograph
 Γομα
 Ξυστρα
 Στενσιλ
 Καμπυλογραμμο
 Καβαλεττο
 Καρβουννο
 Τελαρο
 Παλέττα
 πινελα

Σχεδία

Σανις
Σχοινια
Κομβοι & Συνδεσεις

Φράσεις

Σχέδιο

Εμεινε στα σχεδια :δεν περατώθηκε προβλ το Μπήκε στο Χρονοντουλαπο.
 Εχω και εγω τα σχεδια μου : Εχω κανει καποιους προγραμματισμους ενεργειων
 Βρίσκεται στα σχέδια: Προκειμενου περι οικοδομηματων η κατασκευών=βρισκεται ακομα σε αριχη φάση. Προβλ. Στα τουβλα, στα μπετά.
 Είναι θέμα σχεδιασμού: Η επιτυχια εξαρταται απο τον εγκαιρο και σωστο σχδιασμό.
 Εντος σχεδιου [πόλεως]: Πχ. Πωλείται οικοπεδο αρτιο, οικοδομησιο εντος σχεδιου.
 Παρουσιάσε το γήπεδο εν σχεδίω
 Του χάλασε τα σχέδια: τα εκανε μη πραγματοποιήσιμα παρεμβάλλοντας εμπόδια και παγίδες.

Σκαρί

Ειναι γερό σκαρί : Είναι ανθρωπος αντοχής στις ασθένειες.
 Ενα ομορφο σκαρι : Ενα ομορφο πλεούμενο
 Τι σκαρφίστηκες; ;Τι καταχθόνιο σχεδιάσες, επενόησες;

Πλάνο

Στην αφισσα φιγουράριζε ο πρωθυπουργός σε γκρο-πλαν.

Σε πρώτο πλano : στο προσκήνιο.

Δεν ξερω αν υπαρχουν θεσεις στην σημερινή πράσταση πρέπει να δώ το πλano.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

196

J.B. HOFMANN - ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

261

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ, Ι. ΣΤΑΜΑΤΑΚΟΣ,
ΦΟΙΝΙΞ, 1972.

300

Δ.ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΣ - ΜΕΓΑ ΛΕΞΙΚΟΝ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΗΣ

331

ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ – ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ – ΓΚΑΡΠΟΛΑ - 1857

358

Κωνσταντίνος Σιαμάκης –ΓΡΑΦΙΚΑ - sn -1988

713

Φαίδων Κουκουλές – Βυζαντινών Βίος και Πολιτισμός –Παπαζήσης - sa